נשקש לע"נ א"ם מאסה ורחים
ר' משה בן מכירמה ז"ל
חשיה בת אוריה

שואל ומשיב / **הרב יהורם חדד שליט"א** — **נכתב לעורר לב המעיינים בלבד לא למעשה**

שאלה :בית הכנסת או אדם פרטי שביטח את הספר תורה שלו ונגנב וחברת הביטוח שילמה את הנזק האם מחוייבים הבית הכנסת לקנות בכסף זה ספר תורה אחר או שאפשר להשתמש בזה לשאר צרכי בית הכנסת תשובה כתב בציץ אליעזר חלק י"ח סימן ס"ז שאף שנפסק בשו"ע שספר תורה שמכרו חייב לקנות בדמיו ספר תורה אחר כמבואר בסימן קנ"ו ס"ב מ"מ יש לחלק שבמכירת ס"ת הוא ממש תמורתו של הספר תורה אבל הכא שחברת הביטוח משלמת זה צד שלישי והוי כעסק ואינו דמי הספר שהרי חברת הביטוח אינה משלמת לפי שויי הספר אלא לפי המחיר שביטחו את הספר וכיון שאינו דמי הספר אלא מכספי הביטוח שבטחת ולכן יכול להוציאו לצרכיו וראיתו היא שביטוח אינו דמי הנזק אלא ענין עסקי שכתב האור שמח בפ"ז מה' שכירות ה"א, שהשוכר בית מחברו וקיבל עליו אחריות לדיקה, ואח"כ הלך המשכיר וביטח ביתו, ונערך הבית, והלכה העלה שמה שחברת האחריות משלמת דמי הפסד הבית, אין זה פוטר את השוכר מתשלומים, ובסיס סברתו, מפני דהמשכיר יכול לומר לשוכר מה איכפת לך מה שהרווחתי מן עלמא, וכן פסק המהרשד"ם לגבי בית מבוטח שנשרף שחייב לשלם אף שגם הביטח משלם שרואים שביטוח אינו דמי הנזק אלא עסק צדדי והוא הדין לגבי הספר תורה הוי כעסק ואינו נחשב כדמי הספר תורה ע"כ ראוי לציין שהיום תשלם דמי הביטוח היום הוא עבור הנזק ולכן אם הוא מפוצה ממקום אחר הוא אינו זכאי לתבוע את חברת הביטוח [ולכן אי אפשר לבטח בשני ביטוחים שאם יהיה לו נזק יפוצה משני הביטוחים אלא יקבל רק פעם אחת] ואף על פי כן הדין אמת שהביטוח הוא אינו דמי הספר תורה אלא כעין עסק כמבואר לעיל

ספירת העומר

שלא נהגו כבוד זה לזה

הגמרא במסכת יבמות דף סב: אומרת "אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא ממקום מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ולימדם ואלו הם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו את התורה אותה שעה, תנא כולם [כל העשרים וארבע אלף תלמידים]מתו ה"י מפסח ועד עצרת (חג שבועות) אמר רב חמא בר אבא וכו' כולם מתו מיתה רעה מאי היא א"ר נחמן אסכרה" ה"י

ומשום פטירתם של עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא אנו עד היום אבלים על כך, לא מתחתנים בזמנים אלו, לא מתגלחים, לא שומעים מוזיקה כל זה כדי שנחדיר לעצמנו עד כמה הקב"ה מקפיד בין אדם לחברו, שהרי משום שלא נהגו כבוד בזה נהרגו כל העשרים וארבע אלף, העולם היה שומם מתורה, אין תורה בעולם, אין את מי לשאול בהלכה, קול התורה נדם, כל החסרונות האלו שנגרמו בעולם אינם שווים כנגד החיסרון שלא נהגו כבוד זה בזה ,

רואים עד כמה חמור בין אדם לחבירו עדיף ה"י עולם שמם מתורה מאשר עולם של תורה אבל לקויים בבין אדם לחבירו המהרש"א מסביר שאחד לא כיבד את תורתו של השני ולא התנהג כראוי לכבוד תורתו של חבירו ומוסיף שאפשר שדיברו לשון הרע

בפרשת מצורע מובא במדרש אל תקרא "וזאת תהיה תורת המצורע" אלא תורת המוציא שם רע שהמצורע לוקה בנגעים כיון שדיבר לשון הרע, אנו רואים את העונש החמור שהוא מקבל, צריך לשבת בדד מחוץ למחנה מושבו, אסור לו להיות עם אנשים וכל מי שבא אליו צריך המצורע לומר לו אל תתקרב אלי אני טמא, כלשון הפסוק "וטמא טמא יקרא", כמובא במדרש הוא הפריד בדיבוריו בין איש לאשתו בין אדם לחבירו ,מדה כנגד מידה הוא ישב בחוץ לבד וכל מי שרוצה להתקרב אליו אומר לו אני טמא,

הרשב"ץ מביא מדרש שממנו מתבאר מה שלא נהגו כבוד זה בזה היינו שהייתה עינם צרה בתורתם של חברים בהצלחתו של חבירם בלימוד התורה ולא שמחו בשמחתו של חבירם בידיעותיו ובלימודו בלימוד התורה, שהרי כבוד התורה הוא כבוד ה'

אנו רואים כמה הקב"ה הקפיד על כך שלא נהגו כבוד זה בזה כיוון שבן אדם לחבירו הוא הבסיס ללימוד תורה, תורה ללא בן אדם לחבירו איננה שווה את הלימוד תורה, עדיף שהעולם יהיה שומם מאשר תורה הלקויה בבין אדם לחבירו, \

לכן אנו קוראים את פרקי אבות בין פסח לעצרת (שבועות) שאז הוא זמן מתן תורה שנדע להיזהר הן בבין אדם למקום ובמיוחד בבין אדם לחבירו להחדיר לתוכנו את דברי חז"ל הקדושים במסכת אבות כגון האמרות יהי כבוד חבירך חביב עליך כשלך, הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות ,הוי דן את כל האדם לכף זכות וכו', הֶבֶל אוֹמֵר, הֱוֵי מִתְּלַמְּדָיו שֶׁל אַהֲרֹן, אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה ועוד הרבה משניות העוסקות בהנהגות טובות וראויות בבין אדם לחבירו :

כתוב בתחילת פרקי אבות "משה קיבל תורה מסיני ומסרה וכו'" נשאלת שאלה מדוע רבי יהודה הנשיא התחיל את מסכת אבות "במשה קיבל תורה מסיני" המסכת היותר ראויה היא מסכת ברכות שהיא תחילת כל המסכתות

ועוד מה הפירוש משה קיבל תורה מסיני היה ראוי לכתוב משה קיבל תורה מהקב"ה ולא לכתוב מסיני התשובה לכך אומר רבנו עובדיה מברטנורא היא שגם אומות העולם בדו מליבם איך להתנהג בצורה מוסרית אומר התנא תדע שדברי המוסר המוזכרים במסכת אבות אינם דברים שבדו מליבם חכמי ישראל אלא משה קיבלה מסיני ומסרה ליהושוע וכו' ולכן דווקא פה נקט משה קיבל תורה וכו' לומר שכל דברי המוסר הם מסיני ולא בדו זאת מליבם חז"ו

והסיבה לכך שהתנא נקט מסיני ולא מהקב"ה ביאר ר"ע מברטנורא מסיני הכוונה ממי שנתנה בסיני דהיינו הקב"ה מכל מקום נראה שהמשנה נקטה מ"סיני" לרמוז שהדבר הראשון שצריך לומד התורה הוא להיות בחינת הר סיני להתנהג בענווה שדווקא בהר סיני הקב"ה נתן את התורה לישראל כיון שהוא הנמוך מכל ההרים ולא בהרים גבוהים אחרים ללמד אותנו שתנאי בסיסי ללומד התורה היא מידת הענווה שהוא שורש כל המידות הטובות השורש למצוות בין אדם לחבירו כשאדם ענוותן אינו מקנא, אינו כועס, שמח בחלקו ועוד

וכל גדולי ישראל ניחנו במידת הענווה כיון שהתורה נמשלה למים והמים דרכם ללכת למקום נמוך כן התורה דרכה בנמוכים שאינם מתגאים ובענוותנים ,

למחול לשני וכל שכן לגרום בזיון לעצמו כדי לא לפגוע בשני הוא מדרכי הענווה באורחות צדיקים כותב שלמחול למי פוגע בך הוא ממידת הענווה כל שכן לעזור לפוגע

כפי שמסופר על רבי ישראל סלנטר שעישן ברכבת במקום המיועד לעישון שאל כשהוא בלוש כאדם פשוט היה שם אדם שגער בו תפסיק לעשן למרות שזהו קרון המיועד לעישון רבי ישראל סלנטר כיבה את הסגריה ולמרות זאת אותו אדם המשיך להתנהג בצורה לא יפה כלפי הרב ואז הרב שאל אותו להיכן הוא נוסע ואמר לו שהוא נוסע לרב פלוני לקבל הסמכה לשחיטה וכהגיע לרב הרב בחן אותו וראה שאינו שולט בחומר רבי ישראל ראה זאת ישב עם האדם זה ולמד איתו עד שהכשיר אותו לשחיטה וביקש מהרב שבחן אותו שיבחן אותו שנית ואכן עבר את המבחן והסביר הרב אחרי שהתנהג בצורה לא יפה אותו אדם הוא מחל לו אבל הרגיש שזה עדיין לא בלב שלם אבל אחרי שדאג לו כל כך המחילה עכשיו גמורה

מסופר על בועז [ב"ב צא.](השופט אבצן) הצדיק שהיו לו שלשים בנים ושלשים בנות (שופטים יב, ט) וזכה להשיא את כולם בחייו, ובכל חתונה עשה שני משתאות אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו. אבל בכולן לא זימן את חברו מנוח, ולמה? בגלל שלמנוח לא היו ילדים ולא יכל להחזיר לו בשמחות שלו. ובגלל הצער שציער את מנוח "בלי כוונה" כולם מתו בחייו, רחמנא ליצלן. **מהרש"א חידושי אגדות** שם כותב יש מקשים כיצד בועז החסיד גדול עשה כך ותירץ דהצדיקים דרכם שלא ליהנות משל חבריהם והיה מקובל להביא מתנה לחתונה אמר בועז אם אזמין את מנוח הוא יביא לי הרבה מתנות ולא אחזיר יפסיד מנוח הרבה כסף וגם אני לא רוצה להנות בחינם ולמרות זאת נענש ה"י

מעשה (סנהדרין יא:) ברבן גמליאל שאמר לשבעה דיינים השכימו לעלייה כדי להחליט אם לעבר את החודש אדר לעשות פעמיים חודש אדר כמו בשנה מעוברת, השכים רבן גמליאל ומצא שמונה אמר מי הוא שעלה שלא ברשות ירד עמד שמואל הקטן ואמר אני הוא שעליתי שלא ברשות ולא לעבר השנה עליתי אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי אמר לו שב בני שב ראיתיו כל השנים כולן ראויות להתעבר על ידך אלא אמרו חכמים אין מעברין את השנה אלא במזומנין לה ולא שמואל הקטן היה אלא אדם אחר וכדי שלא יתבייש אמר שמואל הקטן אני עליתי שלא ברשות

וממשיכה הגמרא לספר על רבי שהיה דורש והריח ריח של שום אמר מי שאכל שום יצא עמד רבי חייא ויצא עמדו כולן ויצאו והתבטל השיעור ,בבוקר מצאו רבי שמעון בר' לרבי חייא אמר ליה אתה הוא שציערת את אבא אמר לו לא תהא כזאת בישראל המהרש"א שם מסביר שבוודאי ידע רבי שמעון שרבי חייא לא אכל שום אלא ששאלו רבי שמעון לרבי חייא הרי ידעת שאם תצא יצאו כולם אחריך ויגרם ביטול תורה גדול ,שהשיעור יתבטל, אמר לו רבי חייא עדיף לבטל שיעור שלם ובלבד שלא לפגוע ביהודי

רמז מן התורה שאסור לעבור ברמזור אדום? שכתוב (במדבר כ,יח) : "ויאמר אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמְסִלָּה נַעֲלֶה יש לקרא את האות א' של אדום בקמץ פן **בחרב כלומר ה"ו תאונה .ובני ישראל אמרו נעלה במסילה לפי כללי ההנהגה הכבושים**

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן לסוף ישב באימה ופתח בסוגיא [שבת ל:]

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרון דוד ושלמה הוא יברך וישמור ויחנון ויעזור וירומם ויצלח את התורמים היקרים ובני ביתם: דוד ושרה חניה רפי ואביבה זגזגון,, צבן יגאל ויצפורה, הרב יפרח אברהם, יצחק ויוכבד חדד, גד חדד, ישראל וקרין חניה, ציפורה חדד ובני ביתם, חי ואביבה חדד, זבולון וברברה חדד, עמי ושושנה כהן, אשר חדד, עמוס וראלי ואוריה חדד, כהן מרים ושמעון, דניאל והדס פראנג'י, מיכאל ואליס חדד, אליהו ולוי חדד, יהונתן ושילת חדד, יוסף ומינה חדד, שמואל ונורית חדד, אברהם וסיגלית מסס, דוד ואיילה ביתן, ר' יעקב צבאן, עזרי ביתאן, שרון וקרין, אלברט וקרין , בן בר ורבקה, כהן רחמים וסוזי, ר' מושון יונתן , הרב אסף נתן, הרב עקיבא אזובים, ציוון : רות בת תמר הדייה בת נאוה ר' מאיה אוריה שלמה - ויסף בן סיטה שתורמים לכוללי קול מבשר/כולל ערב, כולל יום, כולל לוי שישי, כוללי בין הזמנים -רחושים: אב, פסח, שזכות יעד) ולעלון השבועי, מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיים מכל צרה ונזק יצילם וגבירת כוכב מגרמתם ובכל אשר יעשו יצליחו ויבטלו הא-ל מעליהם כל גזירות קשות ויעות ויגזור עליהם הוא-ל גזירות טובות וברכות מרובות וזכות התורה תגן בעדם ויעלה ויסלה לטובה, לחיים טובים ומולטלחים ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונהיה תמיד שמחים ומאושרים אכי"ר. לע"נ: יורם בן ז'יולי, משה חיים בן סבירסה, רחל בת מזלה, אליהו בין מבירכה, אנדרי בן מינה,

העלון מוקדש להצלחת כהן יהונתן בן בת שבע ושילת בת חיה יהי רצון שיתקיים בהם הפסוקים ברך פרי בטנך ימלא ה' כל משאלות ליבך וכל אשר יעשה יצליח והריקותי לכם ברכה עד בלי די ויזכו לבנים ובני בנים

בעזה"י

פרשת בהר

מצוות והחזקת בו לתמוך בנצרך שלא יפול

וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב וָחַי עִמָּךְ: **רש"י** (פסוק לה) ד"ה והחזקת בו. אל תניחהו [לאדם שנופל בפרנסתו]שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאוי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו

כותב הרמב"ם בספר המצוות (מצוה קצה.) וז"ל המצווה היא שצוינו לעשות צדקה ולחזק החלשים ולהרחיב אליהם. וכבר בא הציווי במצווה זו במלות מתחלפות (בביטויים שונים),והשם יתברך כתב בתורה (דברים טו-ח) "פתוח תפתח את ידך" וגו' וכן אמר (ויקרא כה-לה) "והחזקת בו" וכן ואמר (ויקרא כה-לו) "וחי אחיך עמך", והכוונה באלו הלשונות כולם אחת והוא שנעזור אותם ונחזקם די סיפוקם. ...ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה חייב במצווה זו כלומר הצדקה אם למי שלמטה ממנו אם לדומה לו ואפילו בדבר מועט

כותב הרמב"ם הלכות מתנות עניים - פרק עשירי ס"ז שֶׁמּוֹנָה מַעֲלוֹת יֵשׁ בַּצְּדָקָה זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ. מַעֲלָה גְּדוֹלָה שֶׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה זֶה הַמַּחֲזִיק בְּיַד יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּךְ וְנוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה אוֹ הַלְוָאָה אוֹ עוֹשֶׂה עִמּוֹ שֻׁתָּפוּת אוֹ מַמְצִיא לוֹ מְלָאכָה כְּדֵי לְחַזֵּק אֶת יָדוֹ עַד שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת לְשָׁאל. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (ויקרא כה-לה) וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב וָחַי עִמָּךְ׳ כְּלוֹמַר הַחֲזֵק בּוֹ עַד שֶׁלֹּא יִפֹּל וְיִצְטָרֵךְ: **וכן פסק שו"ע יורה דעה- סימן רמט** ס"ה

לכן כשאדם קונה חפץ מחברו בפרט אם הוא עני יכוון לקיים מצוות "והחזקת בו" שהרי קי"ל מצוות צריכות כוונה ועל ידי כוונה זו הוא מרוויח מצוה ואם אינו מכוון לא מקיים מצווה

כותב ספר החינוך במצוות הצדקה וז"ל וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (מתנות עניים ט, ג) כי מעולם לא ראה ולא שמע עיר שיהיו בה עשרה מישראל, שלא יהיה להם קופה של צדקה. ...ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה חיב לעשות צדקה אם יכולה למטה ממנו שצריך לה. (גיטין ז, ב)

ואמרו זכרונם לברכה (שמות רבה לוג) שאין שום אדם בא לעניות לעולם בשביל רבוי הצדקה שיעשה, שנאמר (ישעיהו לב יז) והיה מעשה הצדקה שלום...

וכתב החפץ חיים (עשין - ד בהערות) שהרמב"ן חילק זה לשתי מצוות, מצות צדקה לחוד ומצוה זו לחוד כמבואר כל זה ברמב"ן בספר המצות במצווה ט"ז שלו ולהרמב"ם וספר החינוך מצוות והחזקה בו נכללת במצוות צדקה

כתב בספר ואהבת כהלכה (דיני צדקה ומעשר כספים) כשמעסיק יהודי על פני עבודת גוי זולה יותר כיון שיש מצוה לתמוך ביהודי וכשיש באפשרותו להעסיק עובד אחר יותר זול ובכוונה לוקח את הפועל היהודי הרי יש בכך מצוות והחזקת בו, ויכול לשלם את ההפרש מהמעשרות,

וכן ראיתי שכתב בשו"ת תשובות והנהגות חלק ג סימן תעז.

כתב באהבת חסד, עני שצריך להלוואה, על הלוואה כזו יש מצות עשה של והחזקת בו וחי אחיך עמך והוא מהחי מעלות שבמצות צדקה, כמו שכתב בשולחן ערוך יורה דעה סימן רמ"ט סעיף ו',

ידוע הוא שמחסד לא מפסידים במילה חסד יש את האות סי' שהיא עגולה לומר שהחסד שאדם עושה לבסוף עוזר לעושה חסד בעצמו כל מה שאדם עושה, לעצמו עושה, פעמים אדם עושה עם חבירו חסד ולבסוף מתברר, שהחסד שהוא עשה הוא עם עצמו כמו זה שלפנינו

סיפור על חסד של הלוואה אלינה כבר עובדת שנים רבות בניקיון בתים של עשירים, למדה להכיר את ליבם של אלה שחיים ברמה גבוהה שתי מכוניות מכוני יופי נופשים בחו"ל, והיא כאשה פשוטה שלא למדה מקצוע רק יודעת לנקות ולהבריק היתה אומרת בינה לבין עצמה מותר להם הם עשירים.

יום יום היא מגיעה בשעה שמונה בבוקר מנקה ומבריקה מחכה לסוף החודש לקבל פרנסתה. ביום מן הימים בזמן שאילנה מממיינת כביסה פונה אליה ה"בוסית" הגברת העשירה אילנה אני צריכה לדבר אתך ולבקש ממך בקשה היא אומרת בעיניים מתביישות לא נעים לי לומר, אבל... אני צריכה... הלוואה כספית ממך אם יש לך, נקלענו לקשיים ואנו צריכים עזרה... אילנה לא הבינה. התבלבלה... ממני את מבקשת הלוואה... ? בדרכה הביתה ניסתה לשחזר את השיחה, ה"בוסית" העשירה מסביון שיש לה בריכה פרטית וג'קוזי באמבטיה מבקשת ממנה המנקה הפשוטה הלוואה של כסף ??? בערב סיפרה לבעלה את כל סיפור ההלוואה וכמה ה' מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם, בעלה מעודד ואומר לה מצווה לגמול חסד עם העשיר יש ברשותנו חסכונות בשביל הילדים לקנית דירה, עד שהילדים יגדלו יעברו שנים אבל עכשיו חסד עם העשירים זוהי מימם מצווה עוברת, ואילנה הצדיקה והתמימה נתנה את כל חסכונותיה... ימים חלפו וה"בוסית" הגברת העשירה שהייתה נתונה לחסדיה של אילנה הפועלת הפשוטה, מוכרת את ביתה ועוברת לגור בשכירות אי שם בתל אביב ואילנה נשארת לבדה ללא משרה וללא חסכונות לילדים.

לפעמים הרגישה חרטה על כל ההלוואה אבל בעלה היה מחזק את ידיה ואומר לה אל תדאגי... ממצוות לא מפסידים ובפרט לא מחסדים שעושים עם אחרים. אבל הכי חשוב שלפני יום כיפור תאמרי שאת סולחת ושלא תיענש בגללנו... באחד מימות החורף הגשומים פעמון הדלת מצלצל דפיקות בדלת אילנה פותחת את הדלת ומולה עומדת ה"בוסית" שלה לשעבר אותה גברת אבל בשינוי אדרת כבר אינה לבושה ברוב פאר והדר, וניכר על פניה שעברה עליה תקופה לא קלה.

באתי לדבר אתך, אני יודעת שאני חייבת לך כסף רב, אבל אין בידי להחזיר ואני רוצה להציע לך הצעה, בעלי עוסק בתיווך דירות ויש כאן דירה שנפלה בירושה ורוצים למכור אותה בחצי מחיר ואני רוצה שאתם תיקנו את הדירה. אילנה צחקה מניין לי כסף לקנות את הדירה כל החסכונות העברנו אלייך ואפילו אם תחזירי לנו את כל ההלוואה זה עדיין לא יכסה מחצית הסכום של כל הדירה ה"בוסית" הסתכלה בעיניה התמימות של אילנה ואמרה את לא צריכה לשלם אני מוכרת לך את הדירה בסכום ההלוואה, ואילנה שוב מפשיכה אבל הלוואה אינה מכסה אפילו מחצית מהסכום, אני יודעת מתעקשת ה"בוסית" לשעבר... זה המחיר שהם מציעים... אילנה אינה מאמינה להחליט שאלה שאלת רב כדי לקבל תשובה הלכתית שאין כאן ריבית הרב שאל כמה שאלות, וענה מה שענה, והתיר לאילנה לקבל את הדירה.

כיום אילנה כבר הפסיקה לנקות בתים של עשירים יש לה כבר נכדים והיא מלמדת אותם בכל הזדמנות שמחסדים לא מפסידים כמובן שמלווה כסף יכול לדרוש, ערבים או בטחונות כגון משכון

כתב המהר"ל מפראג זיע"א (הובא באין למו מכשול) בספר נתיבות עולם (נתיב הגמ"ח פרק ג) וז"ל: כאשר מיטיב אדם לזולת, ה' משפיע עליו גם כן טוב וחסד כמו נחל קטן המחובר אל הנהר הגדול. אשר אין לו סוף וכאשר יוצאים מים מן הנחל הקטן לבור שסמוך לו - תיכף ומייד יוצאים כנגדם מים מן הנהר הגדול וחוזרים ומשפיעים אל הנחל המחובר לו. וכל עוד אשר המים יוצאים ומשפיעים, יושפע להם גם כן. כן בעל החסד אשר הוא דבק באלוקים חיים ומשפיע טוב לזולת ה' שהוא מקור הטוב משפיע עליו הטוב כנגדו וכפי אשר השפיע. ובאותו הדרך ישפעו עליו משמיים ג"כ טובה וברכה.

מסופר על אדם שהחביא במרתף סכום גדול מאד לחתונת בנותיו ולא סיפר זאת לאשתו והנה בא אליו יהודי ביקש הלוואה הוא הסכים לתת לו בחפץ לב ירד למרתף והנה אין כסף בנהל רץ לאשתו סיפר לה שהכסף נעלם אמרה לו לא ידעתי ראיתי שיש בלגן במרתף החלטתי לעשות סדר ווזרקתי את כל הגרוטאות וכנראה יחד עם הגרוטאות גם הכסף נזרק, מיד רץ לפח וחיפש ומצא את הכסף אמר לעצמו בזכות מצוות הלוואה מצאתי את הכסף שכן אם לא הייתי מלווה לו את הכסף היה הכסף נזרק לפח היו אוספים את הפח למזבלה ולא היה סכוי למוצאו

כותב החפץ חיים וּמָה טּוֹב וְנָכוֹן לְהִתְנַהֵג כְּמוֹ שֶׁרָאִיתִי בְּאֵיזֶה עֲיָרוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּתְיַסְּדָה מִקֶּרוֹב חֶבְרָה קְדוֹשָׁה עַל עִנְיָן זֶה, וּקְרָאוּהָ בְּשֵׁם "סוֹמֵךְ נוֹפְלִים", שֶׁהֵם סוֹמְכִים וּמַחֲזִיקִים יְדֵי הַנּוֹפְלִים, שֶׁלֹּא יִתְמוֹטְטוּ לְגַמְרֵי, חָלִילָה. וְכָן הִיא הַנְהָגָתָם, שֶׁמַּלְוִים לָהֶם עַל אֵיזֶה זְמַן אֵיזֶה סַךְ בְּפִי הַמֵּיחָד בְּתַקָּנָתָם, וְיַקְצְבוּ מֵעֲלֵיהֶם הַתַּשְׁלוּמִין לְפָרַע בְּפָרְטוֹרוֹט מְעַט מְעַט בְּכָל שָׁבוּעַ, וְיֵשׁ לָהֶם אִישׁ מְיֻחָד, אִם בְּחֻמּוֹ אוֹ בְּשָׂכָר, מֵהַחֲבוּרָה, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּכָל שָׁבוּעַ לְקַבֵּץ וְלָאֱסֹף עַל יָד עַל יָד מִן הַלּוֹוִים, וּבְאֶפֶן זֶה כְּמְעַט לֹא יֵחָסֵר בְּשׁוּם פַּעַם מְעוֹת בְּקֻפַּת הַחֲבָרָה. וְעַתָּה רְאֵה כַּמָּה מַעֲלוֹת יֵשׁ בְּהַנְהָגָה זוֹ, דְּמִלְּבַד שֶׁמְּקַיְּמִים בָּעֵת הַהֲלוָאָה אֲנִי צְרִיכָה לְדַבֵּר אִתָּךְ וּלְבַקֵּשׁ מִמֵּךְ בַּקָּשָׁה הִיא אוֹמֶרֶת בְּעֵינַיִם מִתְבַּיְישׁוֹת לֹא נָעִים לִי לוֹמַר, אֲבָל... אֲנִי צְרִיכָה... הַלְוָאָה כַּסְפִּית מִמֵּךְ אִם יֵשׁ לָךְ, נִקְלַעְנוּ לְקשָׁיִים וְאָנוּ צְרִיכִים עֶזְרָה... אֵילָנָה לֹא הֵבִינָה. הִתְבַּלְבְּלָה... מִמֶּנִּי אֶת מְבַקֶּשֶׁת הַלְוָאָה... ? בְּדַרְכָּהּ הַבֵּיתָה נִיסְּתָה לְשַׁחְזֵר אֶת

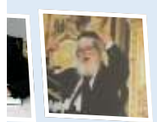

בן איש חי והליכות עולם פרשת בהר דיני ביצים

המודגש הם דברי מרן הרב עובדיה

[א] ביצה נבילה שנתנבלה בשחיטה אף על גב דמותרת מהתורה אסרוה חז"ל כמו הנבלה עצמה כיון שבאה מהנבלה שהיא אסורה מהתורה ואפילו נגמרה לגמרי וכיוצא בה נמכרת בשוק אסורה ואפילו נתערבה באלף כולם אסורות אבל ביצת טריפה אסורה מהתורה מפני שנגמרה באיסור דשמא בשעה שנטרפה התרנגולת היתה הביצה רק בשר ולא נגמרה בעת ההיא אלא אחר כך ונמצא שנגמרה באיסור ואפילו ידעינן שלא נטרפה התרנגולת אלא רגע אחד קודם שנשחטה למרות זאת אסורה מן התורה שלא נתנו חכמים דבריהם לשעורים ומאחר דבזמן הזה דרכם למכור הביצים במנין תמיד לכן אפילו נתערבה באלף אינה בטלה: **[נתערבו ביצי נבלה או טריפה חד בתרי בטיל אף על פי שבצים הוי דבר שבמנין שכן דעת מרן שולחן ערוך כיון שאין לביצה חשיבות מיוחדת]**

[ח] ביצה שיש לה שני חלמונים מותרת וביצה שאין בה אלא חלבון בלבד אם היא קטנה ביותר נמצא בלול התרנגולים בבית ישראל מותרת אבל אם אינה קטנה מאד אלא רק קטנה מעט מחברותיה אין להתיר ואם הביאה גוי אפילו קטנה מאד אין להתיר:

[ט] ביצת עוף טמא וכן ביצת טרפה או נבלה שנתבשלה עם ביצים כשרים אם היא בקליפתה אינה אוסרת שאין כח בבישול להוציא גוף האיסור דרך הקליפה ומה שיוצא דרך הקליפה אין בו ממש רק מייא דביעי עלמא איהו אבל אם ביצת האיסור קלופה או נקובה אפילו אם ביצים הכשרים עודן בקליפתן הרי זה אוסרת וצריך ס"א ביצים של היתר כנגדה לבטלה בין שהיא שלמה ומכירה בין שהיא טרופה ואף על גב דכל האיסורין שיעורן בששים החמירו חז"ל בביצים משום שיש בהם גדולים וקטנים לכך הוסיפו אחת ואם נתבשלה ביצה זו האסורה שהיא קלופה או נקובה בתוך התבשיל אין צריך אלא ששים בתבשיל לבטלה וכל זה הוא לבטל פליטתה אבל היא עצמה אינה בטילה ואסורה ואין משערין ביצה האסורה אלא כנגד מה שיש בתוכה אבל כנגד הקליפה שלה אין צריך ואדרבא קליפתה מצטרפת עעם ההיתר לבטל האיסור שהרי כולם בולעים הטעם בשוה:

[י] הא דאמרינן אם ביצת האיסור עודנה שלימה בקליפתה שאינה נקובא דאינה אוסרת היינו דוקא בביצת עוף טמא או ביצת טרפה או נבלה אבל ביצה שיש בה אפרוח אוסרת אף על פי שאינה קלופה כלל מפני שהאפרוח הוא נבילה וכן הוא הדין אם היא ביצה שנמצא בה דם על החלמון גם כן אוסרת אפילו אינה קלופה דטיפת הדם הוא התחלת ריקום האפרוח ושדי תיכלא בכל הביצה הלכך הטעם שיוצא ממנה הוא טעם בשר נבלה ממש ואוסרת אפילו אינה קלופה: מיהו לענין שיעור הביטול אם נתבשלה בתבשיל אם היא ביצה שיש בה דם סגי לה בששים כנגדה לבטלה ואם היא ביצה שיש בה אפרוח שנתבשלה בתבשיל יש אומרים שצריך אחד וששים כנגדה משום דהוי כעין בריה ומחמת חשיבותה הוסיפו לה חלק אחד יותר ויש אומרים גם ביצה שנמצא בה אפרוח שנתבשלה בתבשיל של היתר סגי לה בששים ובהפסד מרובה או שעת הדחק יש להקל כדבריהם וכבר כתבנו לעיל בין נשלקה עם הביצים בין נתבשלה בתבשיל של היתר מצטרפים הקליפות לבטל האיסור והוא הדין הכא בביצת אפרוח או ביצת דם בחלמון דמצטרפין הקליפות לבטל האיסור:

[יב] אם הניחו אפר בקדרה ששלקו בה הבצים ונמצא שם ביצה שיש בה אפרוח או ביצה שיש בה דם בחלמון יש מתירים הביצים הכשרים משום דהאפר נותן טעם לפגם בבשר וכן נוהגים במערב כשיש חופה או מילה ששולקין הרבה ביצים לחלק לבני אדם נותנין אפר בתוך המים ששולקין בהם הבצים ואז כשנמצאת בין הביצים ביצה שיש בה אפרוח מתירים שאר הבצים שרי מה שפלטי הביצה היה טעם פגום על ידי האפר הנבלע בה וכן מנהג בגדד וגם לפי המנהג צריך להניח האפר בתוך המים שירתיח על האש קודם שינחו הבצים וגם צריך להניח אפר הרבה שיהיה טעם ניכר במים מכל מקום מנהג זה של דין הבצים הנזכר יש לגמגם ובפרט בדין ביצה שנמצא בה דם ע"כ אף על גב דאין למחות ביד הנוהגין בבצים היתר על ידי אפר שומר נפשו יחוש בזה ותבא עליו ברכה: **[מותר לכתחילה להניח אפר כדי שאם תהיה ביצה טריפה לא תאסור את הביצים האחרות ואף על פי שנותן טעם לפגם בקדרה אסור לכתחילה משום שכבלע בלע טעם משובח אבל פה מעולם לא בלעו טעם טוב]**

[יג] ביצה שנולדה ביום טוב שנתבשלה עם ביצים אחרים והיא ושאר הביצים כולם קליפתם שליה אף על גב דכתבנו לעיל אם הקליפה שלימה מותר דאינו נותן טעם דהנפלט מייא דביעי בעלמא מיהו מכל מקום משהו מיהא איכא ודבר שיש לו מתירים במינו אוסר במשהו על כן אסורים כל הבצים בו ביום[**במקום הצורך אפשר להקל כהרמ"א שבטעם בלבד אין איסור משום דבר שיש לו מתירים]**

מעשיות על רשב"י

מעשה מהזוהר גדולת הרשב"י

רַבִּי חִיָּיא הַגָּדוֹל הָיָה הוֹלֵךְ לְבַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה לִלְמֹד מֵהֶם. הָלַךְ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, וְרָאָה פַּרְגּוֹד אֶחָד שֶׁהָיָה מַפְסִיק בַּבַּיִת. תָּמַהּ רַבִּי חִיָּיא. אָמַר, אֶשְׁמַע דָּבָר מִפִּיו מִכָּאן. שָׁמַע שֶׁהָיָה אוֹמֵר, בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. כָּל הַכִּסּוּף שֶׁכּוֹסְפִים יִשְׂרָאֵל [מלפני] מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוּא שֶׁאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תַּאֲוָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּהְיֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא מִתְרַחֵק, אֶלָּא בּוֹרֵחַ כִּצְבִי אוֹ כְּעֹפֶר הָאַיָּלִים. מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵין חַיָּה בָּעוֹלָם עוֹשָׂה כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּעֹפֶר הָאַיָּלִים. בִּזְמַן שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ, הוֹלֵךְ מְעַט מְעַט וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁיָּצָא מִמֶּנּוּ, וּלְעוֹלָם הוּא תָּמִיד מַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַאֲחוֹרָיו. כָּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם אָנוּ גּוֹרְמִים שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִבֵּינֵינוּ - יְהִי רָצוֹן שֶׁתִּבְרַח כְּמוֹ הַצְּבִי אוֹ כְּמוֹ עֹפֶר הָאַיָּלִים, שֶׁהוּא בּוֹרֵחַ וּמַחֲזִיר אֶת רֹאשׁוֹ לַמָּקוֹם שֶׁהִנִּיחַ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כו)אַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם. דָּבָר אַחֵר - הַצְּבִי, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן, הוּא יָשֵׁן בְּעַיִן אַחַת, וְהָאַחֶרֶת הוּא נֵעוֹר. כָּךְ אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא, עֲשֵׂה כְּמוֹ הַצְּבִי, שֶׁהִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל.

שָׁמַע רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, אִם עֶלְיוֹנִים [פוסקים] עוֹסְקִים בַּבַּיִת, וַאֲנִי יוֹשֵׁב בַּחוּץ?! בָּכָה. שָׁמַע רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי שְׁכִינָה בַּחוּץ, מִי יֵצֵא? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, אִם אֲנִי אֶשָּׂרֵף - [כחול] לֹא אֶשָּׂרֵף, שֶׁהֲרֵי הַשְּׁכִינָה מִחוּץ אֵלֵינוּ. שֶׁתִּכָּנֵס הַשְּׁכִינָה, וְתִהְיֶה אֵשׁ שְׁלֵמָה. שָׁמַע קוֹל שֶׁאוֹמֵר: עֲדַיִן לֹא נִסְמְכוּ הַסּוֹמְכִים, וְהַשְּׁעָרִים עֲדַיִן לֹא הֻתְקְנוּ, וּמִקְטַנֵּי [ומאהלי] הַבְּשָׂמִים שֶׁל עֵדֶן, שֶׁכָּעַת הוּא. לֹא יָצָא רַבִּי אֶלְעָזָר. יָשַׁב רַבִּי חִיָּיא, בָּכָה וְנֶאֱנַח. פָּתַח וְאָמַר, סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים. נִפְתַּח שַׁעַר הַפַּרְגּוֹד, לֹא נִכְנַס רַבִּי חִיָּיא. זָקַף רַבִּי שִׁמְעוֹן אֶת עֵינָיו וְאָמַר, מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמִישֶׁהוּ בַּחוּץ, וְאָנוּ בִּפְנִים?! קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן. הָלְכָה הָאֵשׁ מִמְּקוֹמָהּ עַד מְקוֹם רַבִּי חִיָּיא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, נִיצוֹץ אוֹר הַקְּלִיטָה בַּחוּץ, שֶׁל הַמַּפְתֵּחַ וְאָנוּ כָּאן בִּפְנִים?! הִתְאַלֵּם פִּיו שֶׁל רַבִּי חִיָּיא.

כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס פְּנִימָה, הוֹרִיד אֶת עֵינָיו וְלֹא זָקַף רֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, קוּם הַעֲבֵר יָדְךָ עַל פִּיו, שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ בָּזֶה, שֶׁלֹּא רָגִיל בּוֹ. קָם רַבִּי אֶלְעָזָר וְהֶעֱבִיר יָדוֹ עַל פִּי רַבִּי חִיָּיא. פָּתַח פִּיו רַבִּי חִיָּיא וְאָמַר, רָאֲתָה עֵינִי מַה שֶּׁלֹּא רָאִיתִי. הִזְדַּקַּפְתִּי שֶׁלֹּא חָשַׁבְתִּי, שֶׁטּוֹב לָמוּת בְּאֵשׁ שֶׁל זָהָב טוֹב שֶׁדּוֹלֵק. בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹרְקִים שְׁבִיבֵי אֵשׁ לְכָל עֵבֶר, וְכָל שְׁבִיב וּשְׁבִיב עוֹלֶה לִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים מֶרְכָּבוֹת, וְכָל מֶרְכָּבָה נִפְרֶדֶת לְאֶלֶף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רְבָבוֹת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְעַתִּיק הַיָּמִים שֶׁיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא, וְהַכִּסֵּא מִזְדַּעְזֵעַ מִמֶּנּוּ לְמָאתַיִם וְשִׁשִּׁים עוֹלָמוֹת. עַד שֶׁמַּגִּיעַ לִמְקוֹם עִדּוּן הַצַּדִּיקִים, עַד שֶׁנִּשְׁמָע בְּכָל הָרְקִיעִים, וְכָל הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְכֻלָּם בִּזְמַן אֶחָד, תְּמֵהִים וְאוֹמְרִים: זֶהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁהָיָה מַרְעִישׁ הַכֹּל, מִי יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנָיו. זֶהוּ הוּא רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁפּוֹתֵחַ פִּיו לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מַקְשִׁיבִים לְקוֹלוֹ כָּל הַכִּסְאוֹת וְכָל הָרְקִיעִים וְכָל הַמֶּרְכָּבוֹת, וְכָל אוֹתָם שֶׁמְּשַׁבְּחִים אֶת רִבּוֹנָם.

אֵין פּוֹתְחִים וְאֵין מְסַיְּמִים, כֻּלָּם נִמְצָאִים, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁמָע (שישתמע) בְּכָל הָרְקִיעִים שֶׁלְּמַעְלָה וְשֶׁלְּמַטָּה פִּתְחוֹן פֶּה. כְּשֶׁמְּסַיֵּם רַבִּי שִׁמְעוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, מִי רוֹאֶה אֵיזֶה שִׁירִים? מִי רוֹאֶה אֵיזוֹ חֶדְוָה שֶׁמְּשַׁבְּחִים לְרִבּוֹנָם? מִי רוֹאֶה אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּכָל הָרְקִיעִים? כֻּלָּם בָּאִים בִּשְׁבִיל רַבִּי שִׁמְעוֹן וְכוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי רִבּוֹנָם, מַעֲלִים רֵיחוֹת שֶׁל בְּשָׂמִים שֶׁל עֵדֶן עַד עַתִּיק הַיָּמִים, וְכָל זֶה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן.....יָשַׁב רַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ עוֹמֵד וּמְפָרֵשׁ דְּבָרִים שֶׁל סוֹדוֹת חָכְמָה, וְהָיוּ פָּנָיו מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ. וְהַדְּבָרִים מִתְפַּזְּרִים וְטָסִים בָּרָקִיעַ. יָשְׁבוּ יוֹמַיִם וְלֹא אָכְלוּ וְלֹא שָׁתוּ, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אוֹ לַיְלָה. כְּשֶׁיָּצְאוּ, יָדְעוּ שֶׁהָיוּ יוֹמַיִם שֶׁלֹּא טָעֲמוּ דָּבָר. קָרָא עַל זֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וְגוֹ'. וּמָה אִם אָנוּ בְּשָׁעָה אַחַת כָּךְ - מֹשֶׁה, שֶׁהַכָּתוּב הֵעִיד בּוֹ וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְגוֹ', עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. כְּשֶׁבָּא רַבִּי חִיָּיא לִפְנֵי רַבִּי וְסִפֵּר לוֹ אֶת הַמַּעֲשֶׂה, תָּמַהּ רַבִּי, וְאָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָבִיו, בְּנִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי אַרְיֵה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אַרְיֵה, וְאֵין רַבִּי שִׁמְעוֹן כִּשְׁאָר אֲרָיוֹת, עָלָיו כָּתוּב (עמוס ג) אַרְיֵה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא וְגוֹ'. וּמָה עוֹלָמוֹת שֶׁלְּמַעְלָה מִזְדַּעְזְעִים מִמֶּנּוּ - אָנוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אִישׁ שֶׁלֹּא גָזַר תַּעֲנִית לְעוֹלָמִים עַל מַה שֶּׁשָּׁאַל וּבִקֵּשׁ, אֶלָּא הוּא גּוֹזֵר [הרשב"י] וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל, וְהַיְנוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (שמואל ב כג) מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁל בָּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בַּקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא? צַדִּיק, שֶׁהוּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה, וְהַצַּדִּיק מְבַטְּלָהּ. [זוהר פרשת שמות דף יד]

הילולתו של הרשב"י שנאסף מהעולם הזה

כשהגיעה שעתו של רשב"י להסתלק מן העולם, התכנסו לביתו תלמידיו. אמר להם רשב"י, עתה שעת רצון היא, יכול אני לגלות לכם סודות ורזים שלא גיליתי לכם עד היום, והיה מגלה סתרי קודש עד שהגיע לפסוק 'כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם', אך משהגיע למילה חיים הסתלק מן העולם. באותה שעה הוצף החדר באור גדול שלא יכלו התלמידים להסתכל בו, וכך מספר רבי אבא: כל אותו היום הייתי נופל על הארץ וגועה בבכי, ולאחר שפסקה האש ראיתי את קודש הקדשים עטוף בטלית ושוכב על צידו הימנית ופניו שוחקות. קם ר' אלעזר בנו של רשב"י, נטל ידי אביו ונשק להן, ואני ליחכתי העפר שתחת רגליו. קם ר' חייא ואמר: עד עתה המאור הקדוש השגיח עלינו, כעת השעה לעסוק בכבודו. העלוהו למיטה והתעסקו בו ר' אבא ובנו ר' אלעזר. לאחר שהוצאה מיטתו, עלתה המיטה באוויר ואש ליהטה לפניו, ושמעו קול שאמר: "עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון" - לכו והתאספו להילולא של רשב"י. וגדולה היתה השמחה בעולמות העליונים. כשהוכנסה המיטה למערה, שמעו קול בתוך המערה: זה האיש מרעיש הארץ, מרגיז ממלכות, כמה מקטרגים ברקיע נשקטים ביום הזה בשבילך. זהו רבי שמעון בן יוחאי שאדונו משתבח בו בכל יום. אשרי חלקו למעלה ולמטה [אדרא זוטא האזינו, רצו, ב].

ואמרו הזקנים שקבלה בידם שבעת שהר"א גלנטי בנה את כל הבניין כנ"ל ואחד מן הבונים בחפירתו הגיע אל פתח המערה ותיכף יצאה נשמתו... סתמו תיכף ועשו את המצבה של רשב""י.

מעשה ולא היה שם במירון (באותה תקופה)מים חיים כלל, עד שלא יוכלו לדור שם בני אדם מהעדר המים. אך יבואו העברים שלוש רגלים, לראות קבורת הצדיקים החשובים הנזכרים, וביחוד קבורת ר' שמעון בן יוחאי, ויתחננו עם תפילות סליחות ותחנונים לא-ל יתברך, שיתן להם מים, שיוכלו לעמוד שם ימים אחדים, ומיד יבוא מטר. והישמעאלים ימלאו הבורות שלהם וכליהם מים. אז יתנו ליהודים לאכול ולשתות כל מעדני מלך". [רשימת קברים לנוסע אלמוני מקנדיאה]

"וכן פעם אחת היה פחד נורא מן הערביים שרצו לבטל ההילולא דרשב"י זי"ע בל"ג בעומר, והיה נראה כל הלילה ממש אש בוערת בתוך ביתו של הרב, ופחדו לדבר. וביום השני שלח הרב אחרי היהודים ואמר להם: עלי ועל צוואריי תוכלו לסמוך ולעשות הילולא רבה כנהוג. וכן היה באין פוצה פה ומצפצף". [מסעות ירושלים, מאמר חיות אש]

סיפורים מחזקים- הרשב"י זיע"א

רבי שמעון הצדיק ורבי שמעון בר יוחאי דואגים לזיווג

"לפני חמש עשרה שנה, בתשס"ג, הגיע לישיבה בה למדתי דרשן בשם ר' דוד קלצקין, מצויד בחבילה של ספרי שער הבטחון. עמד ודרש במשך שעה, והסביר את התוכן של הספרים, ואמר שכל מי שרוצה ללמוד בספר מוזמן לקחתו בחינם. כמה בחורים לקחו, וגם אני לקחתי ספר. במשך כמה ימים למדתי בו קצת. שמתי את הספר בתיק התפילין, ומפעם לפעם עיינתי בו.

בהמשך התחתנתי, והספר עבר אל הבית הצעיר, אלא שבסוף השנה הראשונה נתפרדה החבילה. כך גזר המלך העליון. חתמנו סעיף מיוחד לשמור על השתיקה ולא לספק את מידת הסקרנות של הציבור. עברה רק חצי שנה, וגרושתי הלכה והייתה לאיש אחר. היא התחתנה בכבוד, ואני הרגשתי שבעזרת השם גם אני כבר מתחתן. אבל לא. בורא עולם גזר אחרת. הזמן עובר, הימים הולכים ובאים, ולמרות שבכל הימים האלה השמש גם זורחת וגם שוקעת, אני חווה יותר שקיעות. ממתין בסבלנות, ואחר כך בחוסר סבלנות. הרסן ששמתי על פי הולך ונחלש, וכדי לשווק את עצמי אצל השדכנים, אני מתיר לעצמי לדבר על הורי גרושתי ועל המשפחה בכלל. כמה נפלתי איתם...

היצר הרע הוא למדן גדול, ויודע 'תוספות'... הוא ארגן לי פלפול שלם שיתיר לי להפר את השתיקה. אמנם סיכמנו לא לדבר, אבל זה היה מפני שלא רצינו להזיק זה לזה. עכשיו, שהיא כבר התחתנה, אין לה שום נזק מהדיבורים שלי, ואילו לי זה יכול לעזור. אני הרי צריך לשווק את עצמי, ולעשות איזו השתדלות כדי לקרב את הישועה. דיברתי וסיפרתי, הסברתי וטענתי, אבל עדיין לא נושעתי. כך זה נמשך עוד ועוד. האופק צח, ללא כל בשורה.

יום אחד נפגשתי עם חברותא מהישיבה. עדיין בחור. שנינו מצפים לישועה. החלטנו ללמוד יחד את שער הבטחון. אז נזכרתי בשיעור של ר' דוד, שאמר אז, שאפילו אם לא לומדים עכשיו בספר, עצם הדבר שיש אותו בבית, זה כבר טוב. כשיש 'שער הבטחון' יודעים שיש כזה ספר שאפשר לפתוח אותו ולהתחזק ממנו. קבענו זמן, והנה אני מרגיש שנכנס לי חמצן לגוף, לנפש ולנשמה, במיוחד בהדרכה של פרק ד', שם אומר רבינו בחיי, שכאשר יש לאדם אויבים ושונאים, עליו לחשוב שהקב"ה עושה לו טובה בזה. ברצות השם דרכי איש, גם אויביו ישלים אתו. בקטע הזה הרגשתי, ששם זה החיזוק הגדול שלי. למדתי את זה חמש מאות פעמים! בלי גוזמה. זה גרם לי להפסיק כליל מהדיבורים האסורים על הורי גרושתי. סוף סוף הבנתי שלא זאת הדרך להיוושע. לא מזה תצמח לי ישועה.בינתיים הנחתי את כובד המשקל על סגולות רוחניות .נסעתי לקברי צדיקים והתנפלתי בתחינות לפני אבי שבשמים. עשיתי עוד 'סגולה': ויתרתי לאחי ולאחיותי, והם נישאו בשעה טובה. שש חתונות נערכו במשפחה, ואני על עומדי עומד. ממתין בתחנה, תקוע ומצפה. כך עברו עלי עשר שנים.

אחד המקומות שאני מחובר אליו במיוחד, זה קבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, במירון. שמי שמעון. נולדתי בל"ג בעומר. לפני עשרים ותשע שנה עשו לי חלאקה, ומאז כל שנה אני שם בל"ג בעומר. חוץ מזה אני נוסע לשם הרבה בכל מיני הזדמנויות במשך השנה.השנה קרה משהו מיוחד. בזמן ההדלקה בלילה, סמוך למקום מגורי, קיבלתי מכה ברגל. הרגל כאבה מאד, והבנתי שבאופן כזה איני יכול לנסוע למירון ולהידחף בין ההמון. חיכיתי לבוקר, אבל המצב לא השתפר. אי אפשר לנסוע למירון. במצב אחר הייתי מצטער מאד. איך אני יכול בלי רבי שמעון? איך רבי שמעון יכול בלעדי? אבל אתה יודע, כשלומדים שער הבטחון, לא שואלים למה זה קרה לי דווקא היום, הסגנון הזה כבר לא שימושי אצלי. זהו זה. אם השם רוצה ככה, גם זו לטובה.

בכל זאת, יש לי כרטיס נסיעה. מה אני עושה עם הכרטיס? הן שילמתי עליו. נפל לי רעיון. אתרום אותו למישהו שלא חשב לנסוע למירון. ניגשתי לבן אדם שישב בבית הכנסת, ושאלתי: אתה חושב לנסוע למירון היום? אולי תרצה לנסוע במקומי ולהתפלל עלי? היהודי לא שש להצעה. "אני בל"ג בעומר הולך תמיד לקבר שמעון הצדיק. שמח וטוב לי שם". אבל אני מתעקש: מה דעתך להחליף? אני אהיה השליח שלך בקבר שמעון הצדיק, ואתה אצל רבי שמעון. מה אתה אומר על הרעיון?ובכן, הוא אמר שזה רעיון טוב. ההחלפה בוצעה. הוא נוסע למירון, ואני לקבר שמעון הצדיק. שמח שם. פעם ראשונה שאני רואה איך חוגגים במקום הזה את ל"ג בעומר. נכנסתי למערה והתחלתי לשפוך שיח לפני בורא עולם. מצאתי מקום לשבת, ואמרתי תהלים. פרק ועוד פרק. אני מתפלל בכוונה, מעומק הלב. חוץ מההילולא, זה גם יום ההולדת הפרטי שלי. כבר ל"ב שנים שאני נמצא בעולם, אולי שליש מהחיים, ועדיין מייחל לישועה. תפילה לעני כי יעטוף, שאזכה בקרוב למזל טוב, בזכות אדוננו בר יוחאי, השם שמעה תפילתי, לישועתך קיוויתי השם, אל תסתר פניך ממני... אני מתפלל ומתפלל, ושופך את לבי כמים.

על השולחן לידי מונח קונטרס עם מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. עושה הפסקה ומעיין בחוברת. המאמר הראשון קופץ מול עיני: אמר רבי שמעון בר יוחאי, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. אולי רבי שמעון מדבר אלי עכשיו? הן כמה דיבורים אסורים דיברתי, כמה לכלכתי בחינם. מיד נזכרתי בסיפור הידוע שהתפרסם בעולם, שפגעו בבן אדם ושילמו על זה ביוקר. אולי עלי לפייס את האנשים שדיברתי עליהם, אבל... אני לא מסוגל! איך אני הולך למשפחה של גרושתי ומפייס אותם? זה בלתי אפשרי. לא יכול אפילו לדמיין את המעמד המביך הזה. זה גדול עלי. הקב"ה הוא כל יכול, אבל אני לא יכול.יצאתי החוצה לשמוח. הזמר זימר, והציבור חולל, אך אני לא יכולתי לרקוד עם רגלי הכאובה. עמדתי בצד והצטרפתי לשירה. תורתו מגן לנו, הוא ימליץ טוב בעדינו. אני בוכה ושר בעיניים עצומות. עשר שנות המתנה מתנקזות אל הרגעים האלו. אני מתרפק על אבי שבשמים, אין לי משענת אחרת, ויש לי מליץ טוב. אדוננו בר יוחאי.אחרי כמה רגעים מתוקים כאלו אני פוקח את עיני הרטובות, ואת מי אני רואה מולי? את חמי לשעבר. הוא רוקד, ועל כתפו ילד של חלאקה מלא חן וטוהר. גם חתנו, האברך, רוקד עם ילד של חלאקה. אני מתבונן ותופס שאלו תאומים. בעוד אני חושב לברוח, פונה אלי חמי בעצמו, תופס אותי ומברך אותי: "פועלטס אלעס גוטס – תפעל הכל לטובה! ורק בשמחה". מיד אזרתי אומץ, וביקשתי: 'סלח לי מחל לי, פגעתי בכבודך'. והוא עונה לעומתי: "הכל בסדר. מחול לך. תהיה בשמחה. ישועה קרובה לבוא!" ביקשתי שיעשה עמי חסד ויבקש בשמי מחילה גם מאשתו ומהבת, והוא מיד, עם הילד על הכתפיים, ניגש למחיצה ועשה את השליחות. "מחול לך, מחול לך, מחול לך."אחרי כמה פרקי תהלים ומזמור לתודה, בעומדי לצאת, פוגש אותי חבר ישן מהישיבה. הוא מתעניין במצב שלי, ונדהם לשמוע שאני עדיין ממתין לזיווגי. "הרי אני מתעסק שנים בשידוכים", עדכן אותי החבר. נו, נו, חייכתי, 'אולי בזכות שמעון הצדיק ורבי שמעון בר יוחאי, תקבל דמי שדכנות כפולים, כמו שנהוג בזיווג שני.הוא מתחיל לכתוב את הפרטים, ואומר לי: "במשך הנסיעה ממירון שמעתי על סיפור שאיזו אשה שרפה 4000 פשקווילים שביקשו מבעלה להוביל לאנשהו. היא שרפה את זה בעבור ישועה של אחיינית של בעלה, המצפה לזיווגה, גרושה מעל גיל שלושים. אולי זאת הצעה טובה בשבילך?!" הנדתי בראשי. גם אני שמעתי את הסיפור, אבל אין לי שום פרטים. החבר שלי, יש לו ראש של שדכן, וכבר באותו יום, עוד לפני השקיעה, הפלאפון שלו מתחיל לעבוד בשבילי.וכן... שלושה שבועות אחר כך אני חתן! מזל טוב! מזל טוב יהודים! בזכות רבי שמעון בר יוחאי, בזכות שמעון הצדיק, בזכות שער הבטחון. מזל טוב, יהודים יקרים, תהיו בשמחה, תראו ישועה, חזקו ויאמץ לבבכם, כל המייחלים להשם! ממעשה זה לומדים כמה גדולה הזכות להתפלל בקברי הצדיקים וכן שצריך להזהר לא לפגוע ולכן זמנו לו את חמיו וגרושתו וכן כחה של תפילה **[משנתה של תורה בהר תשע"ט- דרשו]**

הגר"א מחדש נסתרות לפני רשב"י והאר"י

רבי חיים מוולוז'ין, מביא סיפור מדהים על גילוי רשב"י (הקדמה ל"ספרא דצניעותא" עם פירוש הגר"א). פעם הביאו לפני הגאון מוילנא איש פשוט שהגיד לכל אדם שיחו ומעשיו בחדרי חדרים, שאי אפשר לאף אדם לדעת, והתברר שהכל היה אמת. מיד כשהוא נכנס ועמד לפני הגר"א, הוא סיפר: "רבינו, תרשוני לומר דבר אחד לפניכם. ביום חמישי לפני שבועים ישבתם כאן, וחידשתם סודות מפרשת האזינו על פסוק פלוני: דע שישב אצלכם רשב"י מימין והאריז"ל משמאל".הגר"א התפלא מאוד, שאיש מלבדו לא חזה את נשמתם של רשב"י והאריז"ל, והודה ואמר: "אמת שחידשתי אז בענינים נוראים רזין עליוני עליונים."

רשב"י מלמד את המהרי"ל דיסקין זוהר מסופר שיום אחד הגיע ד"ר משה יוליס לביקור בביתו של הגאון רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל, ומצא אותו כשפניו מאירות במיוחד. כששאל אותו לפשר הדבר, אמר לו רבי יהושע ליב: "קמתי הבוקר ללמוד בספר הזוהר הקדוש, ולא הבנתי מאומה. התחלתי לבכות מרוב צער. לפתע ראיתי את אבי זכרונו לברכה, שביקש לדעת מדוע אני בוכה. כאשר עניתי לו, הוא אמר לי שרבי שמעון בר יוחאי מגיע מגן עדן לבאר לי פשט בזוהר, וכן היה. האם לא אשמח על כך."

רשב"י הציל ממכשול

מסופר בספר "עלינו לשבח" (ח"א תמ"ה), על רבי יהודה סגל זצ"ל , רבה של קרית שלום בתל אביב, שהיה מפורסם כמקובל. בנוסף לתפקידו כרב, היה הרב סגל אחראי על מחלקת הנישואין של הרבנות הראשית בעירו. כל תיק שבא לידו היה עובר תחת השגחתו בבירורים עד שהיה מאשר עריכת נישואין. יום אחד הוא אישר לגרושה להתחתן עם איש יהודי. בלילה ההוא קם רבי יהודה באישון לילה משנתו כשהוא מפוחד ומבועת. בחלומו ראה את רבי שמעון בר יוחאי אוחז בתיק הנישואין וצועק: "למה התרת גרושה לכהן".למחרת החל לברר מחדש את מהימנותם של המסמכים. תוך עיון רב, התברר שחלק מהמסמכים היו מזויפים אכן הבעל היה כהן, ולכהן אסור להתחתן עם גרושה. רבי יהודה, שהיה בעל יראת שמים מרובה, החליט לאלתר להתפטר מתפקידו במחלקת הנישואין. הודה רבי יהודה להקב"ה שהציל אותו ממכשול חמור מאוד בזכות הרשב"י.[ברסלב]

מחיה מתים גם לאחר פטירתו

בשבת קודש בשנת תרפ"ג, אחר תפילת מוסף, נשמע רעש גדול בבנין קבר הרשב"י, ילד אחד שנדרה אמו לעשת לו 'חלאקה' כמנהג המקובל, אחזתו מחלת החולירע רח"ל ושבק חיים. הילד היה מונח באחד החדרים הבנויים למעלה בבנין, וציוו הרופאים לעשות הסגר על כל אנשי החצר למספר ימים, מחשש שנדבקו ממנו. מיד התחילו אנשים רבים לברוח מהחצר, אך שוטרי הממשלה סגרו החצר ואין יוצא ואין בא. מכל פינה נשמעו קולות ובכיות, ועל כולן נשמע קול יללת אם הילד המת, אשר בנה הראשון והיחיד איננו, ונהפכה שמחתה לתוגה, והילד שוכב על הארץ ירוק ומת. והנה פתאום קמה אם הילד וחגרה מותניה, ולקחה ילדה המת על ידיה, וירדה ליד הציון והניחתו לילדה בסמוך לציון, ובקול מר זעקה 'אוי צדיק ר' שמעון, הנני אמתך באתי כאן לכבודך לגלח את בני יחידי אשר נתן לי ה' בזכותך, וקיימתי את נדרי, ואתמול הביאותיו חי, ועשיתי לו תגלחת בשירים ובזמרה... ועתה איך אסע מכאן בלי ילדי', ובכיותיה היו נשמעות על כל החצר הקדושה ולב מי לא נמס כמים. ואח"כ קמה ואמרה: 'צדיק צדיק, הנני מניחתו לפניך כמו שהוא, אנא ממך אל תביישני ואל תחזיר פני ריקם, ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושמך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ'. ולסגולה סגרו הדלת של הציון, ולא נשאר רק הילד. כעבור איזה רגעים, הקול נשמע – צעקת הילד לאמו, והחכם פתח הדלת לפניה והנה הילד קם על רגליו וצעק 'אמא תני לי מעט מים כי צמא אני', ונתנו לו מים, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל באו לראות את הילד החי, וגם הרופאים התאספו שמה ובדקו את הילד, והודו שזהו מעשה נסים, תחיית המתים ע"י התנא רשב"י, וכל הקהל ברכו ברכת מחיה המתים. [הילולא דרשב"י לרבי ישעיה מרגליות]

הרשב"י מחיה מתים ,רשב"י משום הכרת הטוב לעיר טבריה שרפאה אותו מפצעיו על ידי חמי טבריה שאל את אנשי טבריה מה אתם רוצים שאגמול לכם טובה אמרו לו שיטהר את טבריה מטומאת המתים כיון שיש הרבה ספקות היכן יש מתים ולכן הכוהנים מספק לא יכולים לעבור . נטל תורמוסים, והיה קוצצן ומשליכן, ובכל מקום שהיה בו מת, היה המת צף ועולה באורח נס. מובא בירושלמי. ראה אותו כותי אחד ואמר: אין אני הולך ומשחק באותו סב יהודי? נטל מת, טמן אותו במקום שכבר טיהר רבי שמעון, בא לפניו ושאל אותו: לא טיהרת כבר אתר פלוני? צפה רבי שמעון ברוח הקודש שהכותי הוא זה שהניח שם את גופת המת, ואמר: גוזר אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו. וכן היה, המת קם לתחיה והכותי נקבר באותו מקום [ירושלמי שביעית ט, א; שבת לד, א; קהלת רבה י, ח].

אמרי חז"ל מובא בירושלמי (ברכות) כל האומר פרשת המן מובטח לו שלא יתמעטו מזונותיו מ"ב סימן א **גדולת הב"ח**. הבעל שם טוב שאל בחלומו על חדש בזמן הזה, איך הדין, וענו אותו, שלאחר פטירת הב"ח ציננו את הגיהנם ארבעים יום, מחמת שהיה צריך זה לכבוד הב"ח, [כלומר שלכבוד הב"ח הגיהנם צונן 40 יום ולא בערה אש גיהנום] ובבוקר עמד הבעש"ט זלה"ה ושלח להביא שכר מן החדש ושתהו, ואמר כדאי הב"ח שמתיר איסור חדש כדי לסמוך עליו: (זכרון טוב דף י"ב ע"ד) [בעש"ט על התורה] **אמר מרן הרב שטיינמן נער הייתי וגם זקנתי לא ראיתי אחד שויתר והפסיד** הדברי חיים מצאנז זיע"א היה אומר, נתינת הרגשה טובה ליהודי אפילו פעם אחת, יכולה להיות חשובה יותר מאמירת אלף פעמים נשמת כל חי (שיחות בעבודת ה' עמ' סח).